

**LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 56, 93, 268, 306, 441¹, 441³,
441⁴, 441⁶, 441⁷, 441⁸, 441⁹, 441¹¹, 441¹³ IR 441¹⁶ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 12,
13, 22, 22¹, 22², 30 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO
13¹ STRAIPSNIU IR 31, 35 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Grupės ieškinio instituto, įtvirtinto Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) XXIV¹ skyriuje, teisinis reguliavimas įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2015-2017 metais vykdė grupės ieškinio instituto civiliniame procese stebėseną. Stebėsenos metu nustatyta, kad grupės ieškinio institutu praktikoje buvo bandyta pasinaudoti vos kelis kartus ir iš esmės visi atvejai buvo nesėkmingi, t. y. ieškinius atsisakyta priimti, nustatytas terminas trūkumams šalinti ir pan. Priežastys, dėl kurių grupės ieškiniai nebuvo pradėti nagrinėti teismuose, buvo įvairios: konstatuota, kad ieškinys grindžiamas skirtingomis faktinėmis aplinkybėmis ir netapataus pobūdžio materialinėmis teisės normomis; ieškovai nepasinaudojo išankstine ginčo sprendimo ne teisme tvarka; nesilaikyta grupės ieškinio bylų teisingumo taisyklių ir kt. Teisingumo ministerijos turimomis žiniomis, šiuo metu teismuose yra nagrinėjamos dvi grupės ieškinio bylos.

Siekdama įvertinti, dėl kokių priežasčių grupės ieškinio institutas yra retai taikomas praktikoje, taip pat – kaip būtų galima paskatinti šalis naudotis šia procesine galimybe, Teisingumo ministerija šį klausimą aptarė 2019 m. kovo 14 d. ir 2019 m. gegužės 16 d. vykusiuose Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komiteto posėdžiuose. 2019 m. balandžio mėn. buvo vykdomos viešosios konsultacijos su suinteresuotais subjektais ir socialiniais-ekonominiais partneriais: teisėjų, advokatų atstovais, verslo organizacijomis ir vartotojų organizacijomis. Įvertinus viešųjų konsultacijų metu gautus pasiūlymus, apsispręsta dėl grupės ieškinio instituto tobulinimo krypčių.

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 56, 93, 268, 306, 441¹, 441³, 441⁴, 441⁶, 441⁷, 441⁸, 441⁹, 441¹¹, 441¹³ ir 441¹⁶ straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – CPK pakeitimo projektas) ir Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 13, 22, 22¹, 22², 30 ir 34 straipsnių pakeitimo, 31, 35 straipsnių pripažinimo netekusiais galios ir Įstatymo papildymo 13¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projektas) (toliau kartu – įstatymų projektai) siekiama tobulinti grupės ieškinio instituto civiliniame procese teisinį reguliavimą, atsisakant perteklinių ribojimų, siekiant greitesnio, efektyvesnio ir patrauklesnio proceso, taip pat sudarant palankesnes sąlygas teikti grupės ieškinius bylose, kylančiose iš vartojimo teisinių santykių.

Kiekvienais metais vartotojų asociacijomis skiriama valstybės finansinė parama, tačiau iki šiol ši parama iš esmės nebuvo naudojama vartotojų viešojo intereso gynimui, grupės ieškinių rengimui, siekiant apginti vartotojus, ir vartojimo ginčų neteisminio sprendimo organizavimui. Todėl Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projektu siūloma pakeisti vartotojų asociacijų finansavimo modelį, siekiant efektyvesnio valstybės lėšų panaudojimo. Siūloma, kad iš šių lėšų galėtų būti padengtos vartotojų asociacijų išlaidos, susijusios su atstovavimu grupės ieškinio bylose ir vartotojų viešojo intereso gynimu, taip pat sudaromos sąlygos vartotojų asociacijoms organizuoti vartojimo ginčų komisijų veiklą ir jas techniškai aptarnauti (šiuo metu vartojimo ginčų komisijas techniškai aptarnauja Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba). Tai leistų stiprinti vartotojų asociacijų administracinius gebėjimus ir sumažinti Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos krūvį, nagrinėjant vartojimo ginčus neteismina tvarka¹.

¹ 2016 – 2018 metais Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos sprendžiamų vartojimo ginčų skaičius padidėjo 33 proc. (nuo 3076 iki 4559).

Be to, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2018 m. gruodžio 14 d. ir 2019 m. kovo 1 d. nutarimais atitinkamai CPK 93 straipsnio 6 dalies (dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo) ir 306 straipsnio 3 dalies (dėl atstovavimo apeliaciniame procese) nuostatos buvo pripažintos prieštaraujančiomis Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Taigi siūlomais CPK pakeitimais taip pat siekiama įgyvendinti šiuos Konstitucinio Teismo nutarimus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerija.

3. Dabartinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Grupės ieškinio institutą reglamentuoja CPK XXIV¹ skyrius. Jame nustatyti tokie grupės ieškinio bylų nagrinėjimo ypatumai:

- nustatoma pareiga ieškovui pagrįsti, o teismui – įvertinti, ar grupės ieškinys yra tikslingesnis, efektyvesnis ir tinkamesnis būdas išspręsti konkretų ginčą negu individualūs ieškiniai;
- numatoma, kad grupės atstove, be kita ko, gali būti asociacija arba profesinė sąjunga, kai grupės ieškiniu reikiama reikalavimai kyla iš teisinių santykių, tiesiogiai susijusių su asociacijos arba profesinės sąjungos veiklos tikslais ir sritimi, ir kai ne mažiau kaip dešimt grupės narių yra asociacijos arba profesinės sąjungos nariai. Šiuo atveju grupės nariais gali būti ne tik asociacijos arba profesinės sąjungos nariai, tačiau nagrinėjant bylą asociacija arba profesinė sąjunga atstovauja visų grupės narių interesams;
- numatoma, kad teismas, ieškinio priėmimo metu sprendamas, ar grupės ieškinys yra tikslingesnis, efektyvesnis ir tinkamesnis būdas išspręsti konkretų ginčą negu individualūs ieškiniai, pagal grupės atstovo pateiktą informaciją ir kitus teismui žinomus duomenis įvertina apibūdintą grupę, grupės ieškiniu ginamų pažeistų teisių ir įstatymų saugomų interesų pobūdį, bendro grupės reikalavimo ir individualaus pobūdžio turtinių grupės narių reikalavimų (jeigu jie reikiama) santykį, individualaus pobūdžio turtinių grupės narių reikalavimų (jeigu jie reikiama) dydį ir kitas aplinkybes. Be to, teismas, sprendamas grupės atstovo tinkamumo klausimą, įvertina atstovo sąžiningumą, reputaciją, kompetenciją atstovauti grupei, atstovo patirtį kitose bylose dėl grupės ieškinio, jeigu grupės atstovas ją turi, jo procesinį elgesį nagrinėjant tokias bylas, ar nėra grupės atstovo ir grupės narių interesų konflikto. Ieškinio priėmimo metu teismas taip pat įvertina, ar pareikšti individualaus pobūdžio turtiniai reikalavimai yra susiję su grupės ieškinio dalyku ir pagrindu;
- numatoma, kad, prieš priimdamas nutartį dėl grupės ieškinio priėmimo, teismas išsiunčia atsakovui grupės ieškinio kopiją ir jam praneša, kad atsakovas gali pareikšti nuomonę per septynias dienas nuo šioje dalyje nurodytų dokumentų įteikimo dienos;
- įtvirtinama, kad teismo nutartis dėl ieškinio priėmimo ar atsisakymo jį priimti gali būti skundžiama atskiruoju skundu, tačiau kasacine tvarka neskundžiama;
- nustatoma, kad už grupės ieškinį dėl grupės nariams bendro neturtinio reikalavimo mokamas penkių šimtų eurų žyminis mokestis. Šis žyminis mokestis grupės nariams tenka lygiomis dalimis.

CPK 93 straipsnio 6 dalis nustato, kad bylinėjimosi išlaidos, susidariusios dėl teismo kreipimosi į Konstitucinį Teismą ar kompetentingą Europos Sąjungos teisminę instituciją, taip pat dėl kreipimosi į administracinį teismą dėl norminio teisės akto teisėtumo, *proceso dalyviams nepaskirstomos*. Ši nuostata Konstitucinio Teismo 2018 m. gruodžio 14 d. nutarimu buvo pripažinta prieštaraujančia Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

CPK 306 straipsnio 3 dalis nustato, kad *apeliacinį skundą surašo advokatas*. Juridinio asmens apeliacinį skundą taip pat gali surašyti juridinio asmens darbuotojai ar valstybės tarnautojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Jeigu apeliantas yra fizinis asmuo, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, surašyti apeliacinį skundą turi teisę jis pats. Be to, apeliacinį skundą gali surašyti CPK 56 straipsnio 1 dalies 4, 5, 6 ir 7 punktuose nurodyti asmenys. Apeliacinį skundą pasirašo jį paduodantis asmuo ir skundą surašęs asmuo. Ši nuostata Konstitucinio Teismo 2019 m.

kovo 1 d. nutarimu buvo pripažinta prieštaraujančia Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vartotojų teisių apsaugos įstatyme nustatytos vartotojų asociacijų teisės ir vaidmuo vartotojų teisių apsaugos sistemoje. Šiame įstatyme nustatyta vartotojų asociacijų teisė ginti vartotojų viešąjį interesą, jeigu jos atitinka visas šias nustatytas sąlygas:

- 1) yra įregistruotos Juridinių asmenų registre;
- 2) steigimo dokumente yra nurodytas veiklos tikslas – vartotojų teisių ir teisėtų interesų atstovavimas ir gynimas;
- 3) asociacijoje yra ne mažiau kaip 20 narių. Tuo atveju, kai asociacijos nariai yra kitos vartotojų asociacijos, bendras šių asociacijų narių skaičius turi būti ne mažesnis kaip 20;
- 4) yra nepriklausomos nuo verslo ir kitų su vartotojų teisių gynimu nesusijusių interesų.

Vartotojų asociacijoms, kurios atitinka nurodytas sąlygas, gali būti teikiama valstybės finansinė parama pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas taisykles.

Vartotojų teisių apsaugos įstatyme nėra reglamentuota vartotojų asociacijų teisė būti grupės atstove grupės ieškinio bylose ir organizuoti vartojimo ginčų neteisminį sprendimą vartojimo ginčų komisijose.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

1. CPK pakeitimo projekte atsisakoma pareigos ieškovui pagrįsti, o teismui – įvertinti, ar grupės ieškinys yra tikslingesnis, efektyvesnis ir tinkamesnis būdas išspręsti konkretų ginčą negu individualūs ieškiniai. Laikytina, kad procesinės pažeistų teisių gynimo formos pasirinkimas (t. y. individualus ieškinys ar grupės ieškinys) yra ieškovo diskrecija, todėl jis neprivalo šio pasirinkimo motyvuoti, o teismui neturėtų būti numatoma pareiga vertinti tokį pasirinkimą tikslingumo, efektyvumo ir tinkamumo požiūriu. Dėl tos pačios priežasties siūloma atsisakyti nuostatos, kad dėl ieškinio priėmimo klausimo teismas paprašo atsakovo nuomonės – kaip jau minėta, pareikšti grupės ieškinį yra ieškovo prerogatyva, o atsakovas savo nuomonę dėl ieškinio esmės turi galimybę išdėstyti atsiliepime į ieškinį ir tolesniame teismo procese.

2. Atsisakoma pareigos teismui ieškinio priėmimo metu vertinti grupės atstovo tinkamumą, t. y. jo sąžiningumą, reputaciją, kompetenciją atstovauti grupei ir pan. Atstovavimo santykiai yra grindžiami pasitikėjimu, todėl būtent pati grupė turėtų spręsti, koks asmuo galėtų veikti kaip jos atstovas teismo procese. Jei proceso metu išryškėtų, kad grupės atstovas netinkamai eina savo pareigas, atstovas galėtų būti pakeistas tiek pačios grupės iniciatyva, tiek ir pasiūlius teismui.

3. Atsisakoma pareigos teismui ieškinio priėmimo metu vertinti, ar pareikšti individualaus pobūdžio turtiniai reikalavimai yra susiję su grupės ieškinio dalyku ir pagrindu. Toks išsamus vertinimas turėtų būti atliekamas ne ieškinio priėmimo metu, taip apsunkinant ir sulėtinant šią proceso stadiją, bet tolesniame teismo procese. Tokiu būdu bus užtikrinta, kad ieškinio priėmimo klausimas bus išspręstas įmanomai operatyviau, o su pareikštais reikalavimais susiję klausimai bus sprendžiami pasirengimo bylos nagrinėjimui ir bylos nagrinėjimo iš esmės metu.

4. Analogiškai kaip ir individualaus ieškinio atveju (CPK 137 straipsnio 5 dalis), numatoma, kad tik teismo nutartis, *kuria atsisakyta priimti grupės ieškinį*, gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Nutartis, *kuria grupės ieškinys priimamas*, negalėtų būti skundžiama, kadangi ji neužkerta galimybės tolesnei bylos eigai. Jei, priėmus grupės ieškinį, atsakovas manytų, kad yra procesinių kliūčių tokio ieškinio nagrinėjimui, tokias abejones jis galėtų pateikti atsiliepime į ieškinį ar pasirengimo bylos nagrinėjimui metu. Be to, atsisakoma ribojimo kasacine tvarka skusti teismo nutartį, kuria atsisakyta priimti grupės ieškinį, – laikytina, kad vienodos teismų praktikos šioje srityje formavimas gali su efektyvinti grupės ieškinio instituto taikymą ir padėti išspręsti praktikoje kylančias problemas.

5. Be to, įgyvendinant minėtus Konstitucinio Teismo 2018 m. gruodžio 14 d. ir 2019 m. kovo 1 d. nutarimus, CPK pakeitimo projekte siūloma:

- CPK 93 straipsnio 6 dalyje nustatyti, kad bylinėjimosi išlaidos, susidariusios dėl teismo kreipimosi į Konstitucinį Teismą ar kompetentingą Europos Sąjungos teisminę instituciją, taip pat

dėl kreipimosi į administracinę teisimą dėl norminio teisės akto teisėtumo, *proceso dalyviams paskirstomos pagal bendras šiame straipsnyje išdėstytas taisykles*;

- pripažinti netekusia galios CPK 306 straipsnio 3 dalį, tokiu būdu iš esmės grąžinant anksčiau galiojusį teisinį reguliavimą, pagal kurį *apeliacinį skundą gali surašyti ir pats jį teikiantis asmuo*.

6. Papildomai CPK pakeitimo projekte siūlomi šie pakeitimai:

- CPK 56 straipsnio 2 dalyje įtvirtinama, kad asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys gali būti ne tik savo narių fizinių asmenų, bet *ir savo narių juridinių asmenų* atstovais pagal pavedimą teisme. Tokia galimybė jau šiuo metu egzistuoja, teikiant grupės ieškinius (CPK 441⁴ straipsnio 2 dalis). Be to, atsižvelgiant į CPK 56 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostatą, CPK 441⁴ straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad grupės atstove gali būti asociacija *arba kitas viešasis juridinis asmuo* (pavyzdžiui, daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų bendrija).

- Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 3 straipsnio 2 dalį, pagal kurią draudžiama asmens kodą skelbti viešai, patikslinama CPK 268 straipsnio 6 dalis.

7. Taip pat CPK pakeitimo projekte ir Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projekte numatomos priemonės, kurios turėtų sudaryti palankesnes sąlygas teikti grupės ieškinius bylose, kylančiose iš vartojimo teisinių santykių:

1) Atsisakoma reikalavimo turėti grupės advokatą, kai grupės ieškiniu reiškiami reikalavimai kyla iš vartojimo teisinių santykių (t. y. grupės ieškiniai dėl vartotojų apsaugos) ir grupės atstovė yra įgaliotoji vartotojų asociacija, atitinkanti Vartotojų teisių apsaugos įstatyme nustatytas sąlygas. Teikiant šį siūlymą atsižvelgta į tai, kad vartotojai laikytini silpnesne teisinio santykio šalimi, vartotojų asociacijos gali specializuotis vartotojų interesų gynimo srityje. Viešųjų konsultacijų metu vartotojų asociacijos taip pat pateikė informaciją, kad rengiant grupės ieškinius, be kita ko, susiduriama su lėšų trūkumo problema. Taigi atsisakant privalomo advokato reikalavimo siekiama bent iš dalies spręsti šią praktinę problemą. Jei vartotojų asociacija visgi manytų, kad konkrečiame ginče advokato dalyvavimas yra pageidautinas, advokatas galėtų būti pasitelkiamas.

2) Įgaliotosios vartotojų asociacijos, kaip grupės atstovės, turės teisę atstovauti netaikant reikalavimo dėl grupės narių narystės asociacijoje.

3) Kai grupės ieškiniu reiškiami reikalavimai kils iš vartojimo teisinių santykių, vartotojai bus atleidžiami nuo žyminio mokesčio mokėjimo už grupės nariams bendrą neturtinį reikalavimą.

8. Įgyvendinant CPK pakeitimo projekto nuostatas, Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projekte nustatoma, kad įgaliotosios vartotojų asociacijos turi teisę būti grupės atstove grupės ieškinio bylose, netaikant reikalavimo dėl grupės narių narystės vartotojų asociacijoje (t. y. ginti visus vartotojus, įskaitant ir tuos, kurie nėra vartotojų asociacijos nariais), kai grupės ieškiniu reiškiami reikalavimai kyla iš vartojimo teisinių santykių. Taip pat įgaliotosios vartotojų asociacijos turi teisę ginti vartotojų viešąjį interesą, t. y. suvienodinamos sąlygos vartotojų asociacijoms, siekiančioms ginti vartotojų viešąjį interesą ir atstovauti grupės ieškinio bylose.

9. Siekiant tinkamo ir profesionalaus atstovavimo vartotojų interesams grupės ieškinio bylose ir vartotojų viešojo intereso gynimo bylose, Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projekte numatomos įgaliotosioms vartotojų asociacijoms keliamos sąlygos. Pažymėtina, kad reikalavimai įgaliotosioms vartotojų asociacijoms suformuluoti pagal galiojančio Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 31 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas ir sąlygas, kurios numatytos šiuo metu svarstomame pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl atstovaujamųjų ieškinių ginant vartotojų kolektyvinius interesus, panaikinančiame direktyvą 2009/22/EB.

10. Įgaliotųjų vartotojų asociacijų sąrašą sudarys ir tvarkys Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba teisingumo ministro nustatyta tvarka. Numatoma, kad vartotojų asociacijų atitikties įstatyme nustatytoms sąlygoms vertinimas bus atliekamas pagal vartotojų asociacijos pateiktus duomenis ir dokumentus (duomenų patikrinimo ir rašytinės procedūros būdu).

11. Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projekte, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įgaliotosioms vartotojų asociacijoms ginti vartotojų interesus grupės ieškinio ir vartotojų viešojo intereso gynimo bylose, numatomas vartotojų asociacijų išlaidų, susijusių su atstovavimu

grupės ieškinio bylose ir vartotojų viešojo intereso gynimu, apmokėjimas iš valstybės finansinės paramos vartotojų asociacijoms skirtų lėšų. Taip pat galės būti finansuojami ir kiti teisingumo ministro nustatyta tvarka atrinkti įgaliotųjų vartotojų asociacijų projektai.

12. Siekiant didinti vartotojų asociacijų aktyvų dalyvavimą vartojimo ginčų neteisminio sprendimo sistemoje ir kartu stiprinti vartotojų asociacijų gebėjimus vartojimo ginčų neteisminio sprendimo srityje, numatoma, kad vartotojų asociacija gali užtikrinti vartojimo ginčų komisijų veiklą sprendžiant ginčus tam tikrose srityse (pavyzdžiui, dėl nuotolinės prekybos) ir techniškai aptarnauti šias komisijas, finansuojant šią veiklą iš valstybės biudžeto asignavimų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatyta tvarka

13. Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projekte taip pat siūlomi pakeitimai, reikalingi 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) nuostatomis įgyvendinti. Be to, numatomi būtini Vartotojų teisių apsaugos įstatymo nuostatų redakciniai pakeitimai, eliminuojant nuorodas į neaktualias nuostatas, suderinant įstatymo nuostatų terminologiją ir atsisakant neaktualių nuostatų dėl viešo paskelbimo apie vartotojų viešojo intereso gynimą.

Numatoma, kad Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo projekto nuostatos (ir su jomis susijusios CPK pakeitimo projekto nuostatos) turi įsigalioti 2020 m. liepos 1 d., išskyrus nuostatas dėl vartotojų asociacijų teisės organizuoti vartojimo ginčų komisijų veiklą, kurios įsigalios 2020 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Tikimasi, kad, priėmus įstatymų projektais siūlomus pakeitimus, bus sudarytos geresnės teisinės prielaidos pasinaudoti viena iš pažeistų teisių gynimo procesinių formų, t. y. grupės ieškiniu. Vietoj keliasdešimties ar daugiau individualių ieškinių reiškiant vieną grupės ieškinį, bus užtikrinamas proceso ekonomiškumas, taupomos tiek proceso šalių, tiek ir paties teismo laiko ir finansinės sąnaudos.

Numatoma, kad sudarius palankesnes sąlygas ginti vartotojų interesus grupės ieškiniu, bus dažniau reiškiami grupės ieškiniai, susiję su reikalavimais, kylančiais iš vartojimo teisinių santykių, ir bus užtikrintas aukštesnis vartotojų apsaugos lygis.

Sudarius galimybę vartotojų asociacijoms organizuoti vartojimo ginčų komisijų veiklą, bus stiprinami vartotojų asociacijų administraciniai gebėjimai ir sumažintas Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos darbo krūvis, nagrinėjant vartojimo ginčus neteismine tvarka.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektų priėmimo poveikis kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatomas.

7. Galima įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų priėmimas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės. Visgi, priėmus įstatymų projektus, gali padaugėti atvejų, kai bus kreipiamasi į teismus su grupės ieškiniiais, atsakovais traukiant verslo subjektus (pavyzdžiui, reiškiant reikalavimus, kylančius iš vartojimo teisinių santykių).

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus, nenumatomas poreikis keisti kitus galiojančius įstatymus.

9. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymų projektuose neįtvirtinamos naujos sąvokos.

10. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas. Įstatymų projektais nėra įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai. Kartu pastebėtina, kad šiuo metu yra svarstomas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl atstovaujamųjų ieškinių ginant vartotojų kolektyvinius interesus, panaikinantį direktyvą 2009/22/EB, į kurio taikymo sritį patenka ir grupės ieškiniai.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir parengimo terminai

Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimams įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimas Nr. 127 „Dėl finansinės paramos vartotojų asociacijos teikimo“ turės būti pripažintas netekusiu galios.

Taip pat teisingumo ministro įsakymais turės būti patvirtinti šie teisės aktai:

- 1) Įgaliotųjų vartotojų asociacijų sąrašo sudarymo ir tvarkymo taisyklės;
- 2) Įgaliotųjų vartotojų asociacijų išlaidų apmokėjimo, projektų finansavimo ir vartojimo ginčų komisijų veiklos sąlygų užtikrinimo ir techninio aptarnavimo finansavimo taisyklės.

Kartu turės būti pakeisti Vartojimo ginčų komisijų nuostatai, patvirtinti teisingumo ministro 2016 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 1R-25.

12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Priėmus įstatymų projektus, nenumatomas papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis. Numatoma, kad įgaliotųjų vartotojų asociacijų veikla, ginant vartotojų viešąjį interesą ir atstovaujant grupės ieškinio bylose, iš dalies bus finansuojama iš numatytų valstybės finansinės paramos vartotojų asociacijoms lėšų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektai pateikti įvertinti vartotojų asociacijoms ir verslo organizacijoms.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Grupės ieškinys, teismas, įgaliotoji vartotojų asociacija.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
2019 05 20